

ЇЗДОВИЙ СПОРТ: ІСТОРІЯ, СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Олена Полянничко, Вікторія Стінська, Андрій Васюк

Київський університет ім. Б. Грінченка

Постановка проблеми. Розвиток їздового спорту в Україні робить перші кроки. Не зважаючи на відсутність спеціальних трас, маршрутів, методики підготовки спортсменів та собак, активна частина населення за рахунок ентузіазму та великої любові до тварин пропагує видовищний та у якійсь мірі екстремальний вид спорту, новий стиль життя, ламаючи стереотипи і заявляючи про себе.

Відповідно до статей 14,15 Закону України «Про об'єднання громадян» на підставі рішення Установчих зборів Із.05.2010р про створення Всеукраїнської громадської організації «Федерації їздового спорту України»

Міністерством юстиції України був виданий наказ про реєстрацію об'єднання громадян № 1789/5 і від 06.08.2010р. та затвердження її статуту. Федерації багатьох країн світу звертаються з проханням до Міжнародного олімпійського комітету про включення гонок на собачих упряжах в програму зимових Олімпійських ігор.

Інформаційна мережа Internet допомагає долати відстані, завдяки існуючим форумам створеними на сайтах розплідників, чатам, у початківців є можливість проглянути відео підготовки собак та необхідного спорядження для тренувань, змагань, також спілкуватися з відомими, талановитими спортсменами зі всього світу переймаючи їх досвід. Але питання підтримки, розвитку та популяризації їздового спорту в Україні, надання цьому процесу організованості й злагодженості у діяльності органів влади, громадських організацій, федерацій, спортивних колективів, клубів є на сьогодні вкрай актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концепція масового руху „Спорт для всіх" була сформульована Радою Європи у 1966 році як довгострокова спортивна програма. Головною метою цієї програми визначено створення умов- чоловікам і жінкам, представникам усіх вікових груп — для підтримки фізичного і психічного рівня розвитку, необхідного для життя, а також захисту людства від виродження [1].

У 1992 році було прийнято Європейську спортивну хартію та Кодекс спортивної етики. Стаття 4 Хартії забороняє дискримінацію людей за будь-якою ознакою у їх доступі до занять спортом. Стаття 6 „Удосконалення системи залучення до спорту" один із пунктів проголошує заняття спортом з метою проведення дозвілля або отримання задоволення, зміцнення здоров'я або підвищення спортивної майстерності повинні заохочуватись серед усіх груп населення шляхом надання відповідних споруд і програм усіх типів, а також послуг кваліфікованих інструкторів та керівників. У Кодексі спортивної етики зафіксовано право дітей та молоді брати участь та отримувати задоволення від участі у спорті. У ньому також висувається ідея „заохочення дітей до винайдення їх власних ігор за їх власними правилами". Разом з цим, Кодекс вимагає від спортивних організацій „встановити систему, яка заохочувала б чесну гру та персональний рівень досягнень" [2].

Їздовий спорт (англ. sleddogs sports) - інакше «гонки на собачих упряжах» - вид спорту, який об'єднує дисципліни, в яких спортсмени змагаються в проходженні різних дистанцій на час, використовуючи допомогу однієї або декількох собак. Їздовий спорт активно розвивається в багатьох країнах світу, де створені національні федерації: Андорра, Австралія, Австрія, Бельгія, Великобританія, Угорщина, Німеччина, Данія, Італія, Іспанія, Канада, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Польща, Португалія, Росія, Словенія, США, Фінляндія, Франція, Чехія, Хорватія, Швейцарія, Швеція, ЮАР, Японія. В європейських країнах, Канаді і США щорічно проходять змагання різного рівню: національні чемпіонати, чемпіонати Європи і Світу. Національні федерації країн Європи об'єднані в Європейську Асоціацію гонок на їздових собаках (EUROPEAN SLED DOG RACING Association- ESDRA) з штаб-квартирою в Швейцарії. Існує також Міжнародна Федерація їздового спорту (INTERNATIONAL FEDERATION OF SLED DOG SPORT - IFSS) з штаб-квартирою в США.

Метою статті є аналіз стану розвитку їздового спорту в Україні та його перспективи.

Виклад основного матеріалу. Перша письмова згадка про гонки на собачих упряжах була про змагання, які проходили в 1850 р. між мандрівниками по дорозі з міста Winnipeg до міста St. Paul. У і 886 р. було проведено перший Зимовий карнавал, особливістю якого були гонки на

собачих упряжах і лижні змагання. Перша велика гонка на собачих упряжах, була організована в Номі (Nome) АН Alaska Sweepstakes. На розвиток їздового спорту, організацію ранніх гонок на Алясці велику роль зіграли каюр Скотті Аллан та Леонард Сеппал (перша знаменитість в Номі). Увага що приділялась їздовому спорту, його популярність дали результат - особливістю першої Зимової Олімпіади, яка проходила в Північній Америці, були гонки на собачих упряжах, як вид спорту, що виник на цьому континенті. У 1932 році на III Зимових Олімпійських Іграх в Лейк-Плесіді гонки на собачих упряжах входили в програму як демонстраційний вид спорту. Упряжі з 7 собак повинні були пройти 25 миль в день, змагання тривали 2 доби. Переможцем став Еміль Годдард, який змагався з Леонардом Сеппалом, що на той час став вже легендою. Леонард зайняв 2 місце, третім став Shorty Russick.

Дисципліни в сучасному їздовому спорті можна розділити на традиційні зимові (гонки по снігу) і безсніжні (off-snow або dry-land). До зимових відносяться: 1) гонки на собачих упряжах з нартами на різні дистанції: спринт (4 собаки, 6 собак, 8 собак, необмежений клас); середня дистанція 40-100 км.; довга дистанція 100 + км. (змагаються лише чоловіки); багатоденна гонка (чоловіки і жінки змагаються спільно, без розділення при визначенні місць). 2) пулка - гонки лижників з собаками (від 1 до 4-х), запряженими в пулку (маленькі сані); змагання і визначення місць між чоловіками і жінками проводиться окремо. 3) скі-джорінг — гонки лижників з собаками (від 1 до 2-х);

До безсніжних відносяться (Dry-land): 1) гонки на собачих упряжах з картами (спеціальні візки); 2) байк-джорінг - гонки велосипедистів з собакою (чоловіки і жінки змагаються спільно, без розділення при визначенні місць); 3) кані-крос - гонки бігунів з собакою (змагання і визначення місць між чоловіками і жінками проводиться окремо); 4) скутерінг - гонки спортсменів на самокаті з собаками (від 1 до 4х).

Багатоденні гонки:

- All Alaska Sweepstakes Sled Dog Raice. Перша гонка пройшла в 1908 р. Маршрут був прокладений від р. Ном (Nome) до р. Кендл (Candle) і назад.

- Iditarod Trail Sled Dog Race. Перша гонка відбулася 3 Березня 1973 р. Маршрут був прокладений від р. Енкерідж (Anchorage) до р. Ном (Nome).

- Yukon Quest Sled Dog Race. Перша гонка прошла в 1984 році. Маршрут проходить від р. Вайтхорс (Whitehorse), Юкон до р. Фербенкс (Fairbanks), Аляска [3].

їздовий спорт в Україні тільки набирає оберти. Аматори із задоволенням займаються таким незвичайним, на перший погляд, видом рухової активності. Цей спорт виховує любов до тварин, терпіння, завзятість, уміння не зупинятися на досягнутому. Звичайно, будь-який вид спорту - передбачає величезну роботу, в їздовому спорті вона подвійна, оскільки у відмінній спортивній формі треба бути не лише людині, але і собаці. У гонках використовуються собаки їздових порід, метиси та гончі виведені спеціально для того, щоб бігти якомога далі та швидше. Живуть собаки до 20-25 років і зберігають робочі якості до 10-15 років. У них білково-жировий обмін речовин і це один з чинників їх прекрасної спортивної форми, яка зберігається, порівняно, довго на відміну від собак інших порід, з вуглеводно-білковим обміном речовин. Собаки повинні знати всі команди — початок руху, вперед, вліво, вправо, швидше, стояти та ін. (краще на міжнародній мові) — чути їх і слухатися. А це — довгий час тренувань і роботи, причому і влітку, і коли випадає перший сніг. Найголовніше- починати тренування з невеликих навантажень, поступово збільшуючи їх. їздових собак починають навчати вже з 4-х місяців, оскільки вони народжуються з їздовими якостями "в крові", і "дозрівають" раніше. Всі собаки повинні бути щеплені від загальних хвороб і сказу, мати ветеринарний паспорт з фотографією собаки. На всіх змаганнях, всі собаки проходять суворий ветеринарний контроль, а за кордоном кожному собаці імплантують індивідуальний мікро чіп. Федерацією їздового спорту України в листопаді 2011р. проведені в м. Києві перші змагання «USSF Traditional autumn cup 2011»[4]. Керівник клубу їздових собак "Північний вітер" В. І. Помелов, легендарна фігура в їздовому спорті Росії, в інтерв'ю кореспонденту журналу «Мир собак» говорить про необхідність приділяти багато уваги їздовому спорту. Для розвитку потрібні маршрути, траси, спорядження, організація міжнародних змагань, багатоденних гонок, які прибуткові в усьому світі. «Лише в підготовці бере участь тисяча чоловік. Все це розвиває туризм, і міжнародний туризм, і міжрегіональні зв'язки» [5].

Висновки. Популяризація їздового спорту в Україні, створення належних умов для тренувань збільшить кількість любителів, які із задоволенням будуть займатися цим незвичайним видом рухової активності. їздовий спорт служить розвитку міжнародного туризму та

зміцненню здоров'я населення, підвищенню фізичних та психологічних його якостей.

Література:

1. Рэнсон Р. Спорт для всех: новые и старые формы культуры движения / Р.Рэнсон // Спорт для всех. - 1999. - № 1-2. - С. 21 -23.
2. Реалізація здорового способу життя- сучасні підходи / За заг. ред. М. Лук'янченка, Ю. Шкретія. Е. Боляха, А. Матвеева. - Дрогобич: Коло, 2005.- 624с.
3. Російська федерація їздового спорту. - Режим доступу: <http://www.rfss2014.com/>
4. USSF Traditional autumn cup 2011.- Режим доступу: <http://velozapovednik.blogspot.com/>
5. Мир собак. - 2009.-№1. - Режим доступу до журн.Бйр://іте^.тіг-8оБак.ги/